

נא לא להוציא מביהכ"נ עד יום ב'
ואם בדעת הגבאים לגונוזו במוצ"ש,
ניתן לקחת במוצ"ש.

דבר רי היה רי

דרשות ומאמרים
מלאים וגדושים בדבקות ואהבת ה'
מלווים בסיפורים מלהיבי הנפש
על סדר

בא

◆ השגחה פרטית ◆

נכתב בעזרת החונן לאדם דעת
על ידי
יוסף חיים ב"ר דניאל זצ"ל אליהו

לעילוי נשמת
מור אבי רבי דניאל בן רבקה זצ"ל
נלב"ע ו' שבט תשע"ז
ת.נ.צ.ב.ה.

כל הזכויות שמורות

למחבר

לפרטים

054-8428679

לקבלת החוברת ניתן לשלוח
בקשה לכתובת המייל:

D0548428679@gmail.com

וכן ניתן להוריד דרך אתר דרשו
תחת השם "גליון דברי חיים"

בא

השגחה פרטית

ויאמר יי' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו: (שמות י א)

פירש רש"י: בא אל פרעה והתרה בו. כי אני הכבדתי את לבו.

מצינו בפרשת שמות שפרעה אמר "מי יי' אשר אשמע בקלו לשלח את ישראל לא ידעתי את יי' וגם את ישראל לא אשלח" (שמות ה ב)

וצריך ביאור: וכי פרעה לא ידע שיש אלוקים? הרי התורה אומרת: "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף: ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו: הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שנאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ"

ואמרו רבותינו בגמרא (סוטה יא.) "הבה נתחכמה לו" שואלת הגמרא היה צריך פרעה לומר "הבה נתחכמה להם"?

מתרצת הגמרא: שאמר פרעה: באו ונחכם למושיען של ישראל, לבקש לנו חכמה ועצה נגד הקב"ה, והכוונה "לו" – הוא להקב"ה.

ומה היתה ההתחכמות?

שידע פרעה את דרכו של הקדוש ברוך הוא, שהוא מעניש מידה כנגד מידה, כמו שהיה לדור המבול ולאנשי סדום.

ולכן התחכם פרעה לדון את עם ישראל בעונש כזה שהקב"ה לא יוכל לתת להם עונש במידה כנגד מידה.

אמר אם נדונם באש, שמא נייענש מידה כנגד מידה באש, שהרי כתיב: "כִּי הִנֵּה יִי בָּאֵשׁ יְבוֹא" (ישעיהו סו, טו) וכתיב: "כִּי בָּאֵשׁ יִי נִשְׁפָּט" וגו'" (שם טז).

אם נדונם בחרב, שמא נייענש מידה כנגד מידה בחרב, שהרי כתיב: "וּבְחָרְבוֹ אֶת כָּל בְּשׂוֹר". (שם)

אלא בואו ונדונם במים, שלא יוכל הקדוש ברוך הוא להעניש אותנו באותה מידה, שכבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם, שנאמר: "כִּי מִי נַח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְרַי מִי נַח עוֹד עַל הָאָרֶץ": (ישעיהו נד, ט)

אבל המצרים אינם יודעים, שהשבועה היתה רק, שעל כל העולם כולו ביחד אינו מביא מבול, אבל על אומה אחת הוא מביא.

ועוד שיש דרך אחרת להענישם במים: שהקב"ה לא יביא עליהם מבול, אבל הוא יביא אותם למים כמו שהיה שנטבעו כולם בים סוף.

ואם כן אם פרעה ידע את הקב"ה, ושהוא מעניש את אלו שעוברים על רצונו, אם כן איך פרעה אמר: "מִי יִי אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקִלּוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יִדְעֵתִי אֶת יִי וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֶשְׁלַח"? (שמות ה ב).

פרעה מכחיש שיש השגחה פרטית

הנה ידוע ששמותיו של הקב"ה רבים הם, וכל שם מראה על הנהגת ה' בעולם, חלק מהשמות הם שם אלוקים ושם הויה. ומה בין שם אלוקים לשם הויה?"

שם 'אלוקים' מורה על כח עליון קדמון שברא את העולם, את השמים ואת הארץ, והוא מלך מלכי המלכים.

ושם 'הויה' מורה שאותו כח עליון, גם מהווה ומחיה את העולם בכל רגע, ומשגיח על כל דבר בבריאה בהשגחה פרטית.

וכתבו בספרים הק' שפרעה ידע שיש אלוקים, שהקב"ה ברא את העולם כמ"ש בפרשת מקץ שאמר פרעה ליוסף "וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל יוֹסֵף אַחְרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָךְ אֵת כָּל זֹאת אֵין נְבוֹן וְחָכֵם כְּמוֹךְ" (בראשית מ"א ל"ט) אלא שפרעה הכחיש שיש השגחה פרטית, הוא כפר בשם 'הויה' ברוך הוא.

וכך כותב הרמב"ן (שמות ה ג) והנה פרעה היה חכם גדול ויודע את האלהים ומודה בו, כאשר אמר הוא או מורישו ליוסף, "אַחְרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָךְ" (בראשית מא לט), "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ" (שם לח), אבל לא היה יודע את השם המיוחד, וענה "לֹא יָדַעְתִּי אֵת יְיָ" (שמות ה ב),

וכן הוא בזה"ק (מקץ קצ"ה ע"א) וז"ל רבי אבא אמר, תא תזי, בְּהוֹא רָשַׁע דְּפַרְעֹה. דְּאִיהוּ אָמַר, (שמות ה) לֹא יָדַעְתִּי אֵת יְיָ, וּפַרְעֹה חָכִים הָיָה מְכַל תְּרִשׁוּי. "אֵלָא וְדַאי שְׂמָא דְּאֱלֹהִים הָוֵה יָדַע" דְּהָא פְּתִיב, הַנְּמַצָּא כְּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ. וּבְגִין דְּמַשָּׂה לָא אֲתָא לְגַבְיָה אֵלָא בְּשְׂמָא דְּיְיָ וְלֹא בְּשְׂמָא דְּאֱלֹהִים. וְדָא הָוֵה קִשְׂיָא קַמִּיהּ מְכַלָּא, דְּאִיהוּ הָוֵה יָדַע דְּהָא שְׂמָא דָּא אִיהוּ שְׁלִיט בְּאַרְעָא. "וּבְשְׂמָא דְּיְיָ לָא הָוֵה יָדַע", וְעַל דָּא קִשְׂיָא קַמִּיהּ שְׂמָא דָּא.

וְדָא הוּא דְּכְתִיב (שמות ט) וַיַּחְזֹק יְיָ אֵת לֵב פַּרְעֹה, דְּמִלָּה דָּא הָוֵה אֲתַקִּיף לְבִיָּהּ, וְאַקְשִׁי לִיָּהּ. וְעַל דָּא מַשָּׂה לָא אוֹדַע לִיָּהּ מִלָּה דְּשְׂמָא אַחֲרָא, אֵלָא שְׂמָא דְּיְיָ בְּלַחְדוּדֵי, וְאוֹקְמוּנָהּ.

אם כן פרעה ידע את המהות של שם אלוקים, שהקב"ה הוא שברא את העולם, אבל נמשך אחר אמונת האפיקורסים, שאומרים שלאחר שהקב"ה ברא את העולם, עזב ה' את הארץ, ונתן את השליטה עליה למזלות וכוכבי השמים, ולכן כל אומות העולם היו עובדי כוכבים ומזלות" (וע"ע עבודת ישראל פר' בא ד"ה איתא במדרש)

ואם כן: פרעה האמין שיש אלוקים אבל הוא לא רצה להאמין
למהות של שם הוי"ה, אלא שם אלוקים.

פרעה מוכן לקבל את העובדה שיש בורא לעולם, הוא מוכן לקבל
שיש כח עליון שברא את העולם מאין ומאפס, אך הוא לא מוכן לקבל
שאותו כח שברא את העולם, הוא גם מנהיגו ושולט בו ככל העולה
על רוחו ומדוע?

כי כל עוד שאני מאמין שיש בורא לעולם, אבל לאחר שברא את
העולם, הוא כבר אינו משגיח בהשגחה פרטית על כל העולם, וכביכול
הוא לא מתערב יותר בכל פרט ופרט שקורא בעולם, אם כן אני יכול
לעשות מה שאני רוצה.

אבל אם הוא מאמין שיש השגחה פרטית, והקב"ה עדין שולט
בבריאה, זה מפריע לו, שאין הוא יכול לעשות מה שהוא רוצה. ואת
זה פרעה לא היה מוכן לקבל.

לכן כשבאו אליו משה ואהרן, מיד הוא אומר "מי יי' אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע
בְּקִלּוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יִדְעֵתִי אֵת יי' וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח"
כלומר הוא לא מוכן להכיר בשם הוי"ה, כי הוא לא מעוניין שיכתיבו
לו את מהלכי החיים.

ומשום כך הרהיב פרעה עוזו בנפשו לשעבד את בני ישראל, כיון
שכפר בהשגחת השי"ת, והעיז פניו כנגד משה רבינו לומר שהשי"ת
אינו משגיח בהם, ואינו רואה בעניים וצערם של עם ישראל, וזהו
שאמר פרעה: מי יי' אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקִלּוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יִדְעֵתִי
אֵת יי' וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח: (שמות ה ב) לא ידעתי את שם
הוי"ה שם המורה על השגחה פרטית ולכן "גם את יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח".

וכך מבאר הרה"ק רבי מנחם מנדל מויטפסק זיע"א בספרו פרי
הארץ: (רבי מנחם מנדל מויטפסק זיע"א היה מתלמידי המגיד ממעזריטש ובסוף ימיו התגורר
בטבריה. המשגיח ר' אליהו דסלר זצ"ל היה בקי מאוד בספריו של הרב מויטפסק, וידוע הוא שספר
פרי הארץ היה יסוד לכמה שיחות של הרב דסלר, ופעם הזכיר מאמר מהספר בפרשת נשא בענין
הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, היה דופק על הסטנדר וקורא: בלי רוח הקודש אי אפשר
לומר מאמר כזה.

בילדותו היה כמה פעמים אצל הבעל שם טוב. על אחת הנסיעות שנסע לבעל שם טוב מסופר, כי פעם אחת הלך המגיד ממעזריטש לדבר מצוה, וכשחזר שאל את רבי מנחם מנדל מויטפסק מה עשית באותן השעות? השיב לו: שהספיק ללמוד ששה דפי גמרא, ראה המגיד ממעזריטש שכובע היארמולקא שלו שמוט מעט על מצחו, והיה נראה כמי שדעתו זחה עליו, אמר לו אם כשלמדת ששה דפי גמרא כך! לכמה דפים צריכים כדי שיישמט הכובע לגמרי ח'?!!!! הבין רבי מנחם מנדל עד היכן הדברים מגיעים, והתחיל לבכות ויתחנן לו, הורני רבנו איזוהי דרך ישרה ללמוד התורה ק כראוי...

אמר לו המגיד, שיסע עמו אל הבעל שם טוב הקדוש כי ממנו נקח לעבוד את ה'. לאחר ששהו אצל הבעל שם טוב ובאו להפרד, נכנסו הרב והתלמיד להפרד, המגיד ממעזריטש ידע שהבעש"ט משיג בגודל נשמת רבי מנחם מנדל, וביקש לקבל דרך הדרכה בעבודת השם עבור תלמידו, בתוך הדברים אמר הבעש"ט להמגיד, רואה אני שהוא שפל באמת בעיני עצמו, ורמו לו בזה, שהרי כל בואו של המגיד עם הרב לבעש"ט היה בשל לכתו עם כובעו באופן הנראה כיוהרא, ועל זה אמר לו הבעש"ט, שאין בו יהירות אלא אדרבא הרי הוא שפל באמת.

מבחיני תלמידיו של המגיד ממעזריטש היה רבי מנחם מנדל, ורבי אהרן מקרלין, ועליהם היה אומר המגיד, שרבי אהרן הוא יד ימיני, ורבי מנחם מנדל הוא איטר יד, ששולט בשתי ידיו.

מגדולי תלמידיו של רבי מנחם מנדל, היה בעל התניא רבי שניאור זלמן מלאדי. וכן היה אומר הבעל התניא בענותנותו, נוסע אני לרבי מנחם מענדל, כמו הכפרי שנוסע אל העיר לקראת החג.

מסופר בעת שהרב בעל התניא ישב בבית המגיד ממעזריטש, חלה במחלה מסוכנת, ושם היה נמצא רופא בשם ר' אברהם שבצעירותו היה רופא זה חבר של הרב, ונתגלגל הדבר שנסע למדינת אשכנז ללמוד את חכמת הרפואה ואחר כך חשקה נפשו להסתופף במעזריטש. אמר לו ר' מנחם מענדל מויטפסק לר' אברהם הרופא, שיבדוק את הבעל התניא היטב ושימצא את סיבת מחלתו? אחרי בדיקות וחקירות מצא הרופא תולעים בראשו במקום קרוב מאוד לקרום המוח של הרב, והם באים לרוב כתוצאה מהתעמקות רבה ועבודה מאומצת.

הרופא הסתגר בחדרו במשך שלשה ימים, כדי למצוא תרופה נגד תולעים אלה. כעבור שלשה ימים יצא הרופא מחדרו והתעלף מרוב עבודה ושמחה, שכן מצא תרופה חזקה מאוד, אולם מחמת שהתרופה היא חזקה מאוד, זה יגרום אומנם להריגת התולעים אבל מחמת חוזקו, הוא גם ימיס את האף של בעל התניא. אמר לו רבינו "אפו של זלמן יקר למעלה, מן ההכרח שישאר במקומו" ושוב הסתגר הרופא בחדרו לימים אחדים, ומצא תרופה אחרת, ואמר שאכן האף ישאר עם תרופה זו, אך ההבדל המבדיל בין שני הנחיריים יימס וילך לו. וע"ז הסכים רבי מנחם מנדל, וזהו מה שרואים בתמונת הרב בעל התניא כעין גומא על האף.

לאחר פטירתו של המגיד ממעזריטש החליט רבי מנחם מנדל לעלות לארץ ישראל, ברם באותה תקופה היתה ההתנגדות לחסידות במלא עויה, עד כדי חשש סכנת נפשות, משום כן התבקש רבנו על ידי בנו של המגיד ממעזריטש רבי אברהם המלאך, להמתין עם נסיעתו עד יעבור זעם, שתשקוט אש המחלוקת הנוראה הבאה מצד המתנגדים.

כדי להשקיט את אש המחלוקת, החליט רבי מנחם מנדל, לבוא לפני הגר"א מווילנא ולנסות להוכיח ולהסביר לו את תורת החסידות. הוא נסע יחד עם תלמידו רבי שניאור זלמן בעל התניא, הם הגיעו לעיר וילנא מקום משכנו של הגר"א, והתאכסנו אצל רב העיר רבי שמואל מווילנא, שאף הוא חפץ מאד בסיומה של המחלוקת. ברם לביתו של הגר"א לא נכנסו, מפאת סירוב הגר"א לקבלם, ולא הועילו גם ההפצרות של בני העיר לפני הגר"א שיקבלם וישמע מה בפיהם, ומשרבו ההפצרות על הגר"א עזב את העיר כל זמן שהותם בה.

וכך כותב בעל התניא באגרת משנת תקנ"ז מראשית כזאת הודענו והלכנו אל הגאון החסיד נ"י לביתו להתווכח עמו, ולהסיר תלונותיו מעלינו, בהיות שם עם הרה"ק המנוח מורינו ורבנו ר' מנחם מענדל זצלה"ה וסגר הדלת בעדנו פעמים. וכאשר דיברו לו גדולי העיר, רבינו... הנה זה הרב המפורסם שלהם, בא להתווכח עם כת"ה, וכאשר ינוצה בודאי יהיה שלום על ישראל, דחה אותם בדיחויים. וכאשר החלו להפציר בו מאד, חלף והלך לו ונסע מן העיר.

לכל ימיו היה רבי מנחם מענדל מיצר ודואג, מדוע לא שבר או את הדלת ונכנס, מי יודע אם לא היתה נשקטת או המחלוקת ע"י פגישתו עם הגר"א מוילנא.

במסעו לארץ הקודש הצטרפו אליו כשלוש מאות איש, ועברו דרך קושטא איסטאנבול, בדרך נסיעתם בהיותם באיסטאנבול, מסופר שבאחד הלילות באכסניא, ראו את בעל האכסניא שהיה יהודי שמן מאד, וכל הזמן לא פסק מלאכול ולמלא כריסו במאכלים שמנים ומעדנים, ומחמת זה היה בזוי בעיני תלמידי רבינו. והיה בבוקר והנה בעל האכסניא כבר עמד משנתו ושוב אוכל... לא יכלו התלמידים להתאפק וישאלוהו על ריבוי אכילתו? ענה להם הכפרי, אבי היה איש דק וצנום ונהרג על ידי הגויים על קידוש השם, וכאשר רק נתנו הסכין על צאוורו לשחטו בין רגע נשחט כמעט ללא צער, כי היה צאוורו דק מאד. כשראיתי איך אבי נהרג על קידוש השם החלטתי לאכול הרבה בכדי להשמין, והיה אם ישחטוני על קידוש השם, ארגיש את גודל הצער בחתיכת הסכין בבשרי עד שישחטו הקנה והוושט, והיה זה שכרי למסור נפשי לה' מתוך יסורים.

כשמעו התלמידים את דבריו, הלכו אל רבינו, ובהתרגשות רבה סיפרו לו המעשה המופלא, אמר אליהם רבי מנחם מענדל לכו ובקשו ברכה מהאיש הירא שמים הזה, שכל ימיו הוא אוכל ע"מ למסור נפשו לה'.

בחודש אלול תקל"ז הגיע לארץ הקודש. בתחילה התגורר בצפת ואחר כך התגורר בטבריה. מסופר כשהגיע לחופי ארץ ישראל אמר, כי את היצר הרע כבר השאיר בחו"ל, וכאן נעבוד את השי"ת בקדושה וטהרה. אך מיד סיפר, שלמרות שהתנה כן עם היצר הרע שהוא ישאר בחו"ל, והרבי יסע לארץ ישראל, לא קיים היצר הרע את תנאו, ובארץ ישראל הגיע שוב אליו, א"ל הרבי רמאי שקרן למה עברת על התנאי? ענה לו היצר כי אותו היצר הרע אכן נשאר בחו"ל, אבל אני אינני אותו יצר הרע שדברת אתו בחו"ל, אני אחר, אני יצר הרע של ארץ ישראל, כי כאן בארץ ישראל מתגדלים ומתרוממים, וכל הגדול מתבררו יצרו גדול הימנו.

נוהג היה רבי ישראל אבוחצירא הבאבא סאלי זיע"א לערוך בכל שנה ושנה סעודת הילולא לכבודו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק זי"ע הספון וטמון באדמת קודש טבריא, והיה מצוה לערוך סעודה כיד המלך, ועשרות מקורבים ואורחים היו סועדים סביב שולחנו הטהור, וכמנהגו היה מוזג משקה אראק לרוב, וחוזר ומוזג לחיים בהרחבת הדעת ובהתעלות דקדושה, הבבא סאלי היה משמיע דברות קודש מפי אבות החסידות זי"ע והסעודה התארכה שעות ארוכות.

באחת משנותיו האחרונות כאשר כוחותיו הגופניים הלכו וכלו, חש חולשה רבה עד שלא קם ממיטתו, אף על פי כן הכינו בני ביתו סעודה גדולה כמדי שנה בשנה, פתחו את השולחן הגדול וערכו אותו לסעודה. ברם חולשת הצדיק הק' היתה נוראה כל אותו היום.

לעת ערב, קם בקושי ושב למיטתו, בני הבית הבינו כי התשישות הקשה של רבינו הישיש הכריעתו, ברם לאחר חצות הלילה כאשר השקט ירד על נתיבות העיירה, העיר רבינו את בני הבית ואף גער בהם, מדוע זה לא ערכתם היום את סעודת ההילולא של רבי מענדל?

נענו אנשי הבית בדחילו ורחימו ואמרו: אמנם הכנו הכל, השולחן ערוך, מאכלים לרוב מוכנים ומזומנים, אבל כוחותיך אבא לא עמדו לך אפילו לישב על המיטה...

אמנם כן חביבי ענה רבינו, אבל דעו לכם, שהרבי מויטעפסק אינו מוותר, הוא בא אלי וביקש שלא נפסח גם השנה על ההילולא שלו.

הבאבא סאלי קם מן המיטה, והתגבר כארי לקראת הסעודה, אבל מנין אורחים מנין? אמר להם הבבא סאלי צאו וקראו לשכנים, איספו אנשים ונערוך את הסעודה תיכף ומיד...

למרות השעה המאוחרת, בין השעה שתיים ושלוש לפנות בוקר, יצאו בני הבית והעירו כמנין מן השכנים, שנקראו לבוא להשתתף בסעודה בשעה זו.

רבינו קם וניגש אל השולחן, ראה כי רובו ריק, רק מספר מצומצם של אנשים נוכחים בחדר בעוד בשנים כתיקונם היה רגיל לשלושים ארבעים אורחים חסידים ואנשי מעשה לצד בעלי בתים ועמך בני ישראל, ועתה איזה פנים לסעודה בלעדם?

שקע רבינו בהרהורים נוגים, מקורביו הבחינו כי צר לו, אבל מה ניתן לעשות בשעה זו? לפתע אורו עיני קדשו, חיך נמשך על פניו וציוה לערוך את השולחן במילואו כרגיל לעשרות אנשים.

אנשי הבית תמהו בשביל מי מצווה רבינו להכין סעודה גדולה, והלוא בשעה זו אין איש מגיע הנה?

אבל מנוסים היו שכדברי קדשו כן עושים, ואז זה פלא בעוד הנוכחים מזדרזים ומכינים את סעודה ההילולא, נשמע לפתע מבחוץ רעש של מכונית גדולה, הציצו מהחלון, והבחינו כי סנדר עמוס נוסעים מתקרב והם בודקים האם יש אור בבית. קרא רבינו לאנשי ביתו צאו החוצה והכניסו את האורחים. מן השמים סובבו את האנשים שיבואו לראות אולי יש כאן אור.

הביאו אותם במחנה, כעשרים איש נשואי פנים מאנשי ירושלים המסולאים, צעירים וזקנים ירדו מהמכונית כשאינם מסתירים את התרגשותם ופליאתם באמרם, בדרכנו מבאר שבע לירושלים היינו, לפתע העיר מי מאתנו, שאם אנו כבר כאן בקירוב מקום, הבה וניכנס לנתיבות אולי רבינו ער ואפשר יהא ליהנות מזיו פניו הקדושות, אף על פי שההצעה היתה דמיונית וגם כמה מהנוסעים התנגדו להאריך הדרך על הספק בשעה לא שעה, בכל זאת משום מה כאילו מאליו נמשכנו והגענו לכאן. והנה הקבלת פנים.

והיתה שמחתו של רבינו גדולה, ומאור פניו זרחו, זכינו לעשות נחת רוח לאותו צדיק ורבי מענדלי שמו בעולם העליון, ולקיים את משאלתו, אשריכם ואשרינו שזכינו לכך. (מפי נכדו האדמו"ר ר' דוד אביחצירא שליט"א)

חסיד אחד שאל את האדמו"ר מאמשינוב על נסיעה לאומן לציון הרה"ק מברסלב? השיב לו האדמו"ר הרי יש לך כאן בטבריא את ציון הרבי מויטעפסק... הוסיף ושאל החסיד, הרי רבי נחמן מברסלב הבטיח למי שיבוא על ציונו? השיבו לו אדמו"ר: עם כל ההבטחות. גלב"ע א אייר תקמ"ח זיע"א ת.נ.צ.ב.ה.).

זה שאמר משה להשי"ת ומאז באתי אל פְּרַעָה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הֲרַע לְעַם הַזֶּה וְהֵצַל לֹא הֵצַלְתָּ אֶת עַמֶּךָ: (שמות ה כג)

כלומר: ומאז באתי אל פְּרַעָה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ" כלומר: בשם הוי"ה ב"ה המורה על השגחה פרטית, "הֲרַע לְעַם הַזֶּה" והיינו שנתחזקה הקליפה לעמוד על נצחונה בכפירה בהשגחה פרטית, ולכך הכבידו על בני

ישראל את השעבוד, בכדי להתחזק יותר בקליפתם ובכפירתם שאין השגחה פרטית והראיה שהם הכבידו את השעיבוד יותר ויותר.

אמנם פרעה והמצרים לא ידעו, כי גם קושי השיעבוד מאת האלקים הוא, שהרי קושי השעבוד השלים את גזירת ארבע מאות שנה שיוכלו לצאת קודם הזמן.

וזהו שאומר הכתוב "בא אֶל פְּרַעֲהַ" והתרה בו, למה? פִּי אָנִי הַכְּבִדְתִּי אֶת לְבוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְּתִי אֵלָה בְּקַרְבוֹ: פִּירוּשׁ להסביר לו את ההשגחה הפרטית, כי הגם שפרעה הכביד עולו על ישראל, לא מחמת חוזק ידו של פרעה להראות חס ושלום על העדר השגחה פרטית, אלא אדרבה, היא בעצמה השגחה נפלאה, כדי שקושי השיעבוד ישלים שיצאו קודם הזמן.

והנה באמת רחוק מרשעים, ויפג לבם להאמין השגחה פרטית כזו שאין אדם נוקף אצבעו (חולין ז:) ואין שום עשב יבש ונעקר ואין שום אבן נזרק כי אם בזמן ומקום הראוי לו, כמאמר קהלת וְאִם יִפּוֹל עֵץ בְּדָרוֹם וְאִם בְּצָפוֹן מִקּוֹם שִׁיפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא: (יא ג) ואין שום תנועה גדולה וקטנה מן הצמצום הראשון, עד שפל המדרגות שבארץ ותחת לארץ, הכל מאתו יתברך כפי חכמתו בשמו, ולכבודו לגלות אלקותו וחכמתו ומדתו יתברך חנון ורחום.

*

איתא מהבעל שם טוב הקדוש, שכאשר היו בני ישראל תחת יד פרעה, בנוסף לכל מה שסבלו מתחת יד פרעה בגשמיות, עיקר הגלות היה מה שהיו תחת הדעת של פרעה, שהיה לבני ישראל האפיקורסות של פרעה שלא האמין פרעה בהשגחה פרטית, ומשום כן בני ישראל אפילו שהאמינו בהשגחה פרטית, אך לא היה להם הכח להאמין שהשם יתברך נמצא בזה העולם, ושהשם יתברך מנהיג את העולם, ושהכל בא מהבורא עולם.

ופגם זה עושה פירוד בין קוב"ה ושכינתיה, ומשום כן בכל המכות אמר משה "לְמַעַן תִּדְעַ פִּי אָנִי יי' בְּקֶרֶב הָאָרֶץ" (שמות ח י"ח) שכאשר

בא משה רבינו התחיל להתגלות לבני ישראל שהשי"ת מלך העולם, הוא מנהיג את כל הבריאה, ואין דבר הנעשה מעצמו, עד שגם תבן ברחוב אין מתנענע בלא השגחת הבורא, וכן איתא מהאר"י הק' בשער רוח הקודש שאפילו הכאה במקל, אין נעשה ללא השגחה פרטית.

מטרת בריאת האדם וטעם המצוות להאמין שהכל בהשגחה פרטית

התורה אומרת: וְהָיָה לְאוֹת עַל יְדְכָה וּלְטוֹטָפֶת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְחֹק יָד הוֹצִיאָנוּ יי' מִמִּצְרָיִם: (שמות יג טז)

כתב הרמב"ן: ועתה אומר לך כלל בטעם מצוות רבות. הנה מעת היות עובדי גילולים בעולם מימי אנוש, החלו הדעות להשתבש באמונה, מהם כופרים בעיקר, ואומרים כי העולם קדמון, כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ומהם מכחישים בידיעתו הפרטית ואמרו: "וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע אֵל וַיֵּשׁ דָּעָה בְּעֵלְיוֹן" (תהלים עג יא), ומהם שיודו בידיעה, ומכחישים בהשגחה, ויעשו אדם כדגי הים, שלא ישגיח האל בהם ואין עמהם עונש או שכר, יאמרו עזב ה' את הארץ.

וכאשר ירצה האלהים בעדה או ביחיד ויעשה עמהם מופת בשנוי מנהגו של עולם וטבעו, יתברר לכל בטול הדעות האלה כולם, כי המופת הנפלא מורה שיש לעולם אלוה מחדשו, ויודע ומשגיח ויכול. וכאשר יהיה המופת ההוא נגזר תחלה מפני נביא, יתברר ממנו עוד אמתת הנבואה, כי ידבר האלהים את האדם ויגלה סודו אל עבדיו הנביאים, ותתקיים עם זה התורה כולה:

ולכן יאמר הכתוב במופתים, "לְמַעַן תִּדְעוּ כִּי אֲנִי יי' בְּקִרְבֵי הָאָרֶץ" (לעיל ח יח), להורות על ההשגחה, כי לא עזב אותה למקרים כדעתם. ואמר: "לְמַעַן תִּדְעוּ כִּי לֵי יי' הָאָרֶץ" (שם ט כט) להורות על החידוש, כי הם שלו שבראם מאין ואמר: "בְּעֵבוֹר תִּדְעוּ כִּי אֲנִי כְּמֹנֵי בְּכָל הָאָרֶץ" (שם ט יד)

להורות על היכולת, שהוא שליט בכל, אין מעכב בידו, כי בכל זה היו המצריים מכחישים או מסתפקים. אם כן האותות והמופתים הגדולים עדים נאמנים באמונת הבורא ובתורה כולה:

ובעבור כי הקדוש ברוך הוא לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצוה אותנו, שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו, ובניהם לבניהם, ובניהם לדור אחרון.

והחמיר מאד בענין הזה כמו שחייב כרת באכילת חמץ (לעיל יב טו) ובעזיבת הפסח (במדבר ט יג),

והצריך שנכתוב כל מה שנראה אלינו באותות ובמופתים על ידינו ועל בין עינינו, ולכתוב אותו עוד על פתחי הבתים במזוזות, ושנזכיר זה בפנינו בבקר ובערב, כמו שאמרו (ברכות כ"א). אמת ויציב דאורייתא, ממה שכתוב "לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" (דברים טז ג).

ושנעשה סוכה בכל שנה, וכן כל כיוצא בהן מצות רבות זכר ליציאת מצרים. והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר, להכחיש אמונת האלהים.

כי הקונה מזוזה בזוז אחד וקבעה בפתחו, ונתכוון בענינה, כבר הודה בחדוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו, וגם בנבואה, והאמין בכל פנות התורה, מלבד שהודה שחסד הבורא גדול מאד על עושי רצונו, שהוציאנו מאותו עבדות לחירות וכבוד גדול לזכות אבותיהם החפצים ביראת שמו:

ולפיכך אמרו (אבות פ"ב מ"א) הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שכולן חמודות וחביבות מאד, שבכל שעה אדם מודה בהן לאלהיו,

וכוונת כל המצות, שנאמין באלהינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין אל עליון חפץ בתחתונים, מלבד שידע האדם, ויודה לאלהיו שבראו, וכוונת רוממות הקול בתפלות וכוונת בתי הכנסיות וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו, ויודו לאל שבראם והמציאם ויפרסמו זה ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו, וזו כוונתם במה שאמרו ז"ל (ירושלמי תענית פ"ב ה"א) "וַיִּקְרְאוּ אֶל אֱלֹהִים בְּחֻזְקָה" (יונה ג ח), מכאן אתה למד שתפלה צריכה קול. וכו'.

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו, שכולם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם.

בארגון צהר ארגון לחזרה בתשובה שעל ידי חסידות בעלז הוציאו ספר מרתק, תוכנו של הספר הוא, שהלכו לרמטכ"לים וסגני רמטכ"לים, אלופים בצבא וכו', אמרו להם אתם שהייתם עשרות שנים בצבא ובשירות הביטחון, האם יש דבר שהנך בטוח שאתם לא עשיתם כלום, אלא הכל היה מלמעלה בהשגחה פרטית? וכך ליקטו סיפורים בנושא הנ"ל.

את אחד הסיפורים סיפר מי שהיה אחראי על הפצת הכור האטומי בעירק, בחודש סיון תשמ"א

וכך הוא מספר, מנחם בגין ראש הממשלה בשנת 1977 קיבל מקודמו את התיק של הכור בעיראק שהיה כבר מוכן בשנת 1974.

העירקים חתמו עם הצרפתים על בניית הכור, כמובן שהם אמרו שמטרת בניית הכור, זה אך ורק לצרכי שלום, מה שכמובן לא היה נכון.

מנחם בגין קרא לרמטכ"ל דאז 'רפול איתן' שיכין תוכניות איך לפרק את האיום העירקי מעל ישראל.

ניסו לחשוב על כל מיני רעיונות, אולי לשלוח לשם יחדת קומנדו, אבל כל האפשרויות נפלו.

האפשרות היחידה שכן באה בחשבון, זה היה על ידי המטוסים של חיל האויר, שיטילו פצצות כבדות משקל על הכור וישמידו אותו.

אלא שהיתה בעיה אחת, המרחק... מהנקודה הכי מזרחית בארץ עד הכור בעירק היה 960 ק"מ ולא היה בישראל מטוס שיכול לטוס כזה מרחק.

מה שכן, בארצות הברית בדיוק יצרו את מטוסי האף 16- שהם יכולים לטוס 930 ק"מ. לכל כיוון

ראש הממשלה מנחם בגין, נפגש עם נשיא ארה"ב ג'ימי קרטר, וביקש ממנו לתת לישראל את המטוסים הללו.

נשיא ארה"ב הסכים לכך, אבל אמר למנחם בגין תמתין בתור.

מתי יגיע התור שלנו שאל ראש הממשלה?

אמר לו נשיא ארה"ב, אחרי השאה הפרסי ז"א רק בשנת 1983 נקבל את המטוסים, ואז כבר אין הרבה מה לעשות. כי עד אז הכור כבר יהיה פעיל, ואז כדי להשמידו יכולים להיפגע מליוני אנשים כך שכבר אין מה לעשות.

אבל הקב"ה רחום וחנון, משגיח עלינו בהשגחה פרטית, ואין שום מקרה בעולם אלא הכל מה', והנה לפתע פתאום בשנת 1979 נהיה הפיכה באירן, ואז עלה חומיני לשלטון.

וכשהוא עלה לשלטון הוא הסתכסך עם ארצות הברית, כי בזמן ההפיכה השלטונית הוא לקח בשבי את עובדי השגרירות האמריקאית באירן וכששמע זאת נשיא ארצות הברית ג'ימי קרטר אמר אם ככה הוא עושה, הוא לא יקבל שום מטוס, ממה שהובטח להם.

כששמע זאת מנחם בגין, מיד נפגש עם נשיא ארה"ב וביקש שיעבירו את המטוסים לישראל.

נשיא ארצות הברית הסכים לכך, ומיד נשלחו טייסים מישראל לארצות הברית, ללמוד איך מתפעלים את המטוסים הללו, עשו בו כמה שינויים כפי שביקשו מערכת הביטחון הישראלית, ולבסוף הגיעו המטוסים לישראל.

הטייסים נשלחו כל יום למשימות להפציץ בלבנון קיני מחבלים, כדי להתאמן על המטוסים הללו, ולרכוש מיומנות.

והנה כדי שהמטוסים הללו יטוסו את המרחק העצום שהם יכולים לטוס 930 ק"מ היו מחברים לכנף המטוס, פח ענק של דלק, ואז יש מערכת מיוחדת ששואבת את הדלק מהפחים, וכשהפחים מתרוקנים יש כפתור מיוחד שמפיל את הפחים עושים את זה כשנמצאים מעל הים או מעל המדבר.

כי אם לא מפילים את הפחים, זה מפריע למהלך הטיסה, כי יש התנגדות של האויר וזה לוקח יותר דלק, לכן ברגע שהפחים מתרוקנים מפילים אותם. (לפני כמה שנים סיפרתי את זה בדרשה, ובתוך הקהל היה יהודי יקר שסיפר, שהוא היה בחיל האויר, והוא קיבל פרס גדול על כך שהוא המציא פטנט, איך להגדיל את מטען הדלק גם בלי להזדקק לאותם פחים, ואכן היום כבר לא משתמשים בפחי הדלק הללו)

אבל יש בעיה אחרת, יצרן המטוסים הודיע, שאם יש תחמושת במטוס אי אפשר להפיל את הפחים, כי ברגע שהפחים יפלו, זה עלול לפגוע בתחמושת, וכל המטוס עלול להתפוצץ.

והנה עכשיו יש בעיה כפולה, המטוס לא יכול לטוס יותר מ-930 ק"מ והמרחק עד לכור הוא 960 ק"מ ועוד שיש בעיה עם פחי הדלק?

על כך החליטו במערכת הביטחון, לעבור בקו הגבול בין ירדן לסעודיה, ובכך לקצר את המרחק, וקיוו שהירדנים לא יתפסו אותם, כי אז לא היה הסכם שלום עם ירדן.

והנה כדי להפציץ את הכור, היו זקוקים ל-8 טון פצצות, ומכיון שפחדו שאולי יקרה תקלה בדרך ולא כל המטוסים יגיעו ליעד, לכן שלחו כמות כפולה של פצצות, 16 טון פצצות על ידי 8 מטוסים אף-16 כל מטוס טס עם 2 טון פצצות.

ובנוסף נשלחו עוד מטוסי אף-15 ללוות אותם, אם יהיה קרב בין מטוסי האויב בדרך.

והנה סוף סוף המבצע יוצא לדרך, הרמטכ"ל 'רפול איתן' קבע תאריך למבצע.

באותה תקופה הרמטכ"ל רפול ישב שבעה על מות בנו שנהרג בתאונת אימונים במטוס בתופעה שנקראת "ורטיגו"

תופעה זו היא שבמהלך הטיסה הטייס מאבד את התחושה, וחושב שהוא טס למעלה, בעוד שבאמת הוא טס לכיוון הקרקע להתרסקות. (ומכיון שהתחושה היא כל כך חזקה, עד שאפילו שיש לו מכשיר שמראה לו את הכיוון, הוא בטוח שהמכשיר טועה, לכן כיום יש כמה מכשירים מיוחדים בתא הטייס, שמראים לו בדיוק את כיוון הטיסה למעלה או למטה, ומימלא כשרואה שכמה מכשירים מראים אותו הדבר, הוא מבין שהוא טעה)

בתוך ימי השבעה על מות בנו יצא רפול איתן, לבסיס שמשם המטוסים היו אמורים לצאת.

הטייסים עלו על המטוסים עם כל התחמושת, ולפתע מקבל הרמטכ"ל רפול, טלפון בהול מראש הממשלה מנחם בגין, הכל בטל ומבוטל, להוריד את הטייסים מהמטוס, להחזיר את כל התחמושת למחסנים, המבצע בוטל.

מה קרה ?

התברר שהכתב הצבאי של העיתון י"א מר איתן הבר, מי שהיה לימים מנהל לשכתו של ראש הממשלה יצחק רבין, הוא הודיע למישהוא, שהולך להיות משהוא גדול.

כשנודע הדבר לבגין, אמר: אם הוא יודע, אז עוד מישהוא יודע, ואם עוד מישהוא יודע, אז החיילים בסכנה, לכן נידחה המבצע למועד אחר.

בסוף התברר שאיתן הבר התכוון למשהוא גדול שקרה בדרום אפריקה.

והנה כשפרקו את כל התחמושת מהמטוסים להחזיר למחסנים, התברר להם גודל הנס...

כשזורקים את הטיל מהמטוס, הוא עלול להתפוצץ במטוס, לכן מה עושים?

יש מנגנון השהיה, שהטיל יתפוצץ ביעד שאליו הוא צריך להגיע, ולא במטוס.

והנה בכל טיל יש מנגנון השהיה רגיל. אבל בטילים שהיו אמורים להפציץ את הכור האטומי, היו צריכים מנגנון השהיה ארוך מהרגיל, שאם לא כן הטיל היתפוצץ באויר, ואם זה היה קורא כך, כבר אי אפשר לחזור על הפעולה הזאת בעתיד.

ואכן כשהעבירו את הטילים למחסנים, התברר שהרכיבו להם את המנגנון הרגיל, מה שאומר שהפעולה נועדה לכישלון. ואת כל זה מי גרם? אותו כתב מר איתן הבר שבטעות חשבו שהוא יודע על המבצע, והוא אפילו לא יודע איזה נס הצלה התגלגל על ידו.

לאחר זמן קבעו תאריך חדש למבצע, ואז היה שר הביטחון מר עזר וייצמן, מי שלימים היה נשיא המדינה, וכיון שהוא היה מעורב הרבה, בשלום שעשתה ישראל עם מצרים, הוא טען שהפצצת הכור האטומי בעירק תיפגע בהסכם השלום עם מצרים, לכן הוא החליט להתפטר מלהיות שר הביטחון.

והנה יום אחד היה לוויה שבה השתתפו שרים וחברי כנסת, הלך עזר וייצמן ושיכנע שרים שיתנגדו לתקיפת הכור בתאריך פלוני. כששמע זאת מנחם בגין התפלא, מהיכן הוא יודע את התאריך החדש? הרי הוא כבר לא שר הביטחון?

לכן החליט בגין לדחות את המבצע לתאריך אחר.

בסוף נקבע תאריך חדש, יום ראשון בשבוע ערב חג השבועות תשמ"א ראש הממשלה מנחם בגין צלצל אז לרב שך וביקש ממנו להתפלל בישיבה על כך. כמו כן דיבר בגין עם האדמו"ר מלעלוב.

התאריך נקבע ליום ראשון, מחמת כי אז המדענים הצרפתים שעובדים בכור, יש להם יום חופש, שלא יהיה תקרית דיפלומטית אם הם יהרגו.

והנה באותו יום ראשון היה סופות חול בירדן וסעודיה וגם המטוסים היו צריכים לטוס בגובה נמוך.

כשעברו ליד ירדן, המלך חוסיין ישב ביאכטה שלו, וראה מטוסים ישראלים מעל שמי ארצו, מיד צלצל לרמטכ"ל שלו שיודיע לסעודיה, שמטוסים ישראלים בדרך לאן שהוא, ואין לו מושג, ושיהיו בהיכון.

מה שקרא, שבהשגחה פרטית המסר לא עבר לסעודיה.

כמו כן הפחים התרוקנו כשהמטוסים היו מעל המדבר בסעודיה, ולא קרה שום נזק.

כשהגיעו לכור בעיראק, השמידו את הכור, במטוס האחרון היה הטייס מר אילן רמון ז"ל וכולם חזרו בשלום.

בחודש שבט התשס"ג אירע אסון התרסקות החללית קולומביה, כשעל סיפונה שבעה אסטרונאוטים, ואחד מהם היה אילן רמון ז"ל.

בכל מהלך הטיסה סיפרו הטייסים, לא היה כמעט שום קרב אווירי, ולא ירי של טילים לעבר המטוסים.

כשחזרו לארץ חנו בנקודה הכי מזרחית בארץ, וכל הטייסים הלכו לנוח, ואז מספר אותו אלוף בצה"ל, הגיעו טייסים אחרים להחזיר את המטוסים לבסיס שלהם, ואז קרו כל התקלות האפשרויות.

תקיפת הכור בעירק היה דבר שנחל הצלחה רבה, אך דבר אחד העיב על הצלחה, שתי קטיושות שנזרקו ממטוסי חיל האוויר הקרביים, לא התפוצצו הם חדרו למעבה האדמה אך לא התפוצצו

בצמרת הביטחון קראו לזה 'מחדל' אך כיום לאחר שנים רבות התברר החסד האלוקי.

שני מעבדות במעמקי האדמה, שהיו סמוכות למבנה המפוצץ, נסגרו לשימוש, מחשש התפוצצות שתי הטילים הללו.

מעבדות אלו הם היו הכח הפועל, המכין את התחמושת לכור. וכך הפך המחדל להצלחה.

אחד הניסים שהיו במלחמת המפרץ הראשונה כש-39 טילים נשלחו מעירק לישראל על ידי סאדם חוסיין, הרבה ניסים שנעשו במרוצת המלחמה ולא נודעו רק לאחר זמן.

נחמן שי מי שהיה דובר צה"ל בעת המלחמה, גילה בכנס הודיה שהתקיים בישיבת נחלים, דברים שלא היו ידועים והתבטא אודות הניסים הגדולים שאירעו בעת המלחמה שאילו היה באפשרותו היה נשאר חובש כיפה, בגלל גודל הניסים.

ובמיוחד ציין את הנס שאירע באחת מפגיעות הטילים שהיו בגוש דן.

סאדם חוסיין איים לפני המלחמה שהוא חלילה ישרוף את מחצית מארץ ישראל.

ובמלחמה נודע כי היה לדברים האלה כיסוי של ממש אלמלא הנס שאירע.

טיל אחד פגע פגיעה ישירה במרכז מחסני הגז של גוש דן, בצינור הראשי, פגיעה כזו היתה עלולה חלילה לפוצץ מאגר עצום של גז, שהיה עלול לגרום לפגיעות עצומות בנפש.

אולם ההשגחה סיבבה, שבדיוק מספר ימים קודם לכן אירע קלקול במערכת הגז, ומשום כך בעת הפיצוץ היה צינור גז זה ריק, ועקב כך נמנע אסון גדול.

כתב רבינו בחיי בספרו כד הקמה מאמר השגחה וז"ל: "מִשְׁמִים הַבֵּיט יי' רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן שְׁבִתוֹ הַשְּׂגִיחַ אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל: הַיֵּצֵר יַחַד לְבָם הַמִּבִּין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם: (תהלים ל"ג י"ג-ט"ו).

הזכיר דוד המלך ע"ה בשלשה פסוקים אלו ענין ההשגחה, וביאר שהיא שופעת בעולם השפל במין האדם בכלל ובפרט, שהקב"ה רואה

מחשבותם ומבין את כל מעשיהם, וכן הוא אומר: "הַנִּטְעַע אֲזֶן הַלֵּא יִשְׁמַע אִם יֵצֵר עֵינַי הַלֵּא יִבִּיט" (שם צ"ד ט) ביאור הכתוב: כי מי שברא כלי הראות, וכלי השמע, ק"ו שהוא רואה ושומע. וכן אמר שלמה "כִּי נִכַּח עֵינַי יִי דַרְכֵי אִישׁ" (משלי ה י"א)

וכן דרשו ז"ל (אבות פ"ב א) "דַּע מָה לְמַעַלָּה מִמֶּנָּךְ, עֵינַי רוֹאֶה וְאֲזֶן שׁוֹמַעַת, וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בְּסִפֵּר נִכְתָּבִין".

והנה אסף המשורר הרחיב ביאור בענין ההשגחה והוא שאמר: "מִזְמוֹר לְאַסָּף אֶךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרִי לְבָב". (תהלים ע"ג א) וכדי להוציא מלבן של כופרים האומרים שהכחות העליונים הם המיטיבים והמריעים, והבורא ית' מסר עולמו להם, והוא ית' אינו משגיח בו כלל, לכך אמר "אֶךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרִי לְבָב". התחיל במלת "טוב" לומר שכל הטובות באות ממנו יתברך, והוא טוב לברי לבב בלבד, לא אל הרשעים, כי ממנו יתברך בא להם הרע ולברי לבב הטוב, וזה לשון "אך" למעט הרשעים.

וכן ביאר ירמיה ע"ה שכל הטובות והרעות באות ממנו יתברך והוא שאמר: "מִי זֶה אָמַר וַתְּהִי אֲדֹנָי לֹא צָוָה: מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרְעוֹת וְהַטּוֹב: " (איכה ג ל"ז-ל"ח) כי בודאי הכל נמשך ממנו יתברך, והוא השרש האחד הגמור אשר ממנו משתרגים הענפים הן לטוב הן לרע.

ומספר והולך ענין הצדיק ורע לו, רשע וטוב לו הוא שאמר: "וְאֲנִי כְּמַעַט נָטִיו רַגְלִי כְּאִין שִׁפְכוּ אֲשָׁרֵי: כִּי קִנְאָתִי בַּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים אֲרָאָה: (תהלים ע"ג ב-ג) יאמר כי כמעט הוא נוטה מדרך האמת כשהוא רואה צדיק ורע לו. ואמר זה על עצמו, וכן מוכיח לשון 'קנאתי' כי איננו מתקנא ברשעים בראותו את שלומם וכי הם עומדים בשלוה, אלא כשהוא רואה צדיק ויש לו צרות ומקרים, ויאמר על הרשעים ההם "כִּי אֵין תְּרַצְבוֹת לְמוֹתָם וּבְרִיא אוֹלָם" (שם פסוק ה) "תְּרַצְבוֹת" לשון קשר, כמו "פִּתְחַת תְּרַצְבוֹת רְשָׁע" (ישעיה נ"ח) והכוונה לומר שמיתתם בנחת, וכל אחד מהם בחייו בריא כאולם.

"בְּעֵמֶל אָנוּשׁ אֵינָמוּ" (פסוק ה) כלומר אין להם ממקרי בני אדם. לכן עֲנַקְתָּמוּ גֵאוּהָ יַעֲטֹף שִׁית חָמָס לָמוּ: יֵצֵא מִחֶלֶב עֵינָמוּ עֲבָרוּ מִשְׁכִּיּוֹת לִבָּב: יִמְיָקוּ וַיִּדְבְּרוּ בְרָע עֲשָׂק מִמְרוֹם יִדְבְּרוּ: שְׁתוּ בְשֹׁמֵי פִיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהְלֹךְ בְּאָרְץ: לָכֵן יָשׁוּב עִמּוֹ הָלֵם וַיְמִי מָלֵא יִמְצֹו לָמוּ: וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע אֵל וַיֵּשׁ דָּעָה בְּעֵלְיוֹן: (שם ו-י"א)

יבאר הכתוב הזה, כי הם כופרים בידיעה. ממה שידוע כי הם שתי כתות, כת כופרת בידיעה וכת כופרת בהשגחה.

זאת הכת הכופרת בהשגחה אומרת, שהבורא יתברך יש לו ידיעה בעולם השפל, כי הידיעה שלימות היא ביודע, וכל השלימות הלא לאלהים הוא, ואילו היינו שוללים ממנו הידיעה, היינו מחסרים בחק שלימותו, ועל כן גוזרין הכת הזאת כי הבורא יתברך יש לו ידיעה בעולם השפל, אבל אין לו השגחה בו, שאילו היתה לו בו השגחה, איך יצא מלפניו משפט מעוקל בצדיק ורע לו ורשע וטוב לו? מוטב שנשלול ממנו ההשגחה, ממה שנאמר עליו שהוא משגיח ומעניש וגומל שלא כדין?!!!

וזאת אומרת, שאין לבורא ידיעה כלל, שאילו היתה לו ידיעה, היתה לו השגחה, ואם היתה לו השגחה, לא יצא לו בעולם משפט מעוקל. וע"כ הם שוללים ממנו הידיעה לגמרי, ומאחר שאין ידיעה אין השגחה.

ועל הכת הזאת אמר הכתוב הזה "וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע אֵל וַיֵּשׁ דָּעָה בְּעֵלְיוֹן" (תהלים ע"ג י"א) וכפל הענין לומר: "אֵיכָה יָדַע אֵל" בעתיד, "וַיֵּשׁ דָּעָה בְּעֵלְיוֹן" בהווה. (שם) הִנֵּה אֵלֶּה רִשְׁעִים וְשִׁלּוּי עוֹלָם הִשְׁגּוּ חֵיל: אִךְ רִיק זְכִיתִי לִבִּי וְאֶרְחֹץ בְּנִקְיוֹן כְּפִי: (שם י"ב-י"ג)

ומסיים דבריו לומר: כי אחרית רשעים לאבדון, זהו "אִךְ בְּחִלְקוֹת תְּשִׁית לָמוּ הַפְּלָתָם לְמִשׁוֹאוֹת: אִיךְ הָיוּ לְשִׁמָּה כָּרְגַע סָפוּ תָמוּ מִן בְּלָהוֹת: כְּחֹלֹם מִהֶקִּיץ אֲדָנִי בְּעִיר צִלְמָם תִּבְזֶה" (שם י"ח-כ) וזה לתרץ קושית רשע וטוב לו.

והזכיר אחריו (פסוק כ"ג) "וְאֲנִי תָּמִיד עִמָּךְ אַחֲזֶנּוּ בְיַד יְמִינִי" לתרץ קושית צדיק ורע לו, ובלשון הזה חזר להזכיר בסוף המזמור, כִּי הִנֵּה רַחֲמֶיךָ יֹאבְדוּ וְגו' והזכיר אחריו "וְאֲנִי קָרַבְתָּ אֱלֹהִים לִי טוֹב".

ומצינו שהזכיר דוד ע"ה בענין הזה עצמו (שם ע"ה ה-ח) "אֲמַרְתִּי לְהוֹלְלִים אֵל תִּהְיוּ וְלִרְשָׁעִים אֵל תִּרְיֶמוּ קִרְן: אֵל תִּרְיֶמוּ לְמָרוֹם קִרְנֵכֶם תִּדְבְּרוּ בְצֹאֵר עֵתָק: כִּי לֹא מִמוּצָא וּמִמְעָרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים: כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים:".

יאמר כי ההוללים הללו, והם עשירי עולם ושלוים, הטובה שלהם לא באה להם ממזרח שמשם, השמש יוצא, ולא ממערב, ולא בסבת יגיעתם בהרים ובמדברות, רק מאת השם יתברך באה להם, על מעוט זכות שהיה בידם, ונתן להם הצלחה עליו, כי שופט הוא, ישפיל לזה וירם לזה, לפי העונש והשכר, וההשגחה שופעת עליהם ממנו יתברך. וזהו שאמר בכאן "מְשֻׁמִּים הִבִּיט יי' רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הַשְּׂגִיחַ אֵל כָּל יִשְׁבֵי הָאָרֶץ" (תהלים ל"ג י"ג-י"ד) והוא משגיח בהם ממכון שבתו, והוא הרקיע הנקרא 'מכון' כענין שכתוב "וְאֶתְהַ תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ" (מלכים א ח ל"ט)

וזהו שאמר שלמה "אם עֲשָׂק רֶשַׁע וְגִזְלֵי מִשְׁפָּט וְצַדִּיק תִּרְאֶה בְּמִדְיָנָה אֵל תִּתְמָה עַל הַחֲפִץ כִּי גְבוּהַ מֵעַל גְּבוּהַ שְׁמֵר וּגְבוּהֵם עֲלֵיהֶם:" (קהלת ה ז) אל תתמה על חפצו של מקום, אם יביא עליהם רעה, שהרי בדין הוא, כי גבוה מעל גבוה, שומר ורואה מעשיהם, או אם הוא משפיע להם טובה ושלוה והם רשעים וחייבים כלייה, אל תתמה על חפצו של מקום כשישפיע להם טובה ואינו נפרע מהם ביחד, כי כן דרכו, כי גבוה מעל גבוה שומר, מלשון (בראשית ל"ז י"א) "וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדְּבָר" שמר לי על הפתח, ממתין להם עד שתתמלא סאתם.

מסופר כי פעם אחת פרצה שריפה בקוברין, ואמר רבי מאיר מקוברין המלאכים משגיחים עתה, שלא ישרף מחוט ועד שרוך נעל, יותר כמה שנגזר מלמעלה להישרף.

וכן מסופר על הרה"ק רבי יחיאל רבה של מוש ז"ל שאמר בעת שפרצה שריפה גדולה במוש, כי הפמליה של מעלה

יושבת עתה, ודנה על קרשי גגותיהם של היהודים אם ישרף או לא? והכל בהשגחה פרטית.

על אחד מגדולי תלמידי הבעש"ט זי"ע מסופר: שבאחת הפעמים כאשר ישן במיטתו, עקצו פרעוש, וכאשר הרגיש בצער העקיצה קפץ בבהלה ממיטתו, והקערה שהכין סמוך למיטתו לנטילת ידים נהפכה על פיה, ורוב המים נשפכו על הארץ.

מיד נטל את ידיו עם שארית המים שנשארו בקערה, ויצא ממיטתו לבדוק מה קרה?

והנה הוא הבחין, שהיו גחלים לוחשות סמוך לבגדיו, ואלמלא היו המים נשפכים ומכבים את הגחלים היתה האש אוחזת בהם ומכלה את כל הבית ל"ע, ובלבו הודה להקב"ה על הנס שעשה עמו.

כאשר חזר למיטתו הבחין, שקורות הבית שעל גבי מיטתו נפלו בעת שיצא ממיטתו, וכפל הודאתו להקב"ה על הניסים הגדולים שגמל עמו הקב"ה בזה אחר זה.

למחרת היום סיפר לרבו הבעש"ט זי"ע על שני הניסים שאירעו עמו.

נענה הבעש"ט ואמר לו: זכית לכך, בגלל האמונה שלך, כי מי שמאמין באמת בהקב"ה, ויודע שאין שום דבר המתרחש מאליו, ואף כל הטבע בהשגחה פרטית הוא, אזי זוכה שמראים לו שכל המעשים המתרחשים עמו הם ניסים מן השמים.

סיפור זה בא ללמדנו, דגם כשפרעוש עוקצו, ומים נשפכים, וקורות ביתו נופלים, הכל היה מתוך מטרה ברורה להציל את חייו, וכל הצרה היתה בהשגחה פרטית נפלאה לטובתו האמיתית. (באר הפרשה)

מסופר שהגאון רבי פנחס הלוי הורוביץ צ"ל בעל ההפלאה על מס' כתובות ו"המקנה על קידושין היה רב בעיר קטנה אמפאלא, וחי בדחקות גדולה, כי היתה עניות.

בעת ההיא היה מחלוקת בין גאוני הדור בקשר לכשרות של הגט מקילעוער שהרב רבי ישראל רבה של קליווע הכשירו, ורבי אביש'ל מפרנקפורט פסלו.

ושלחו לכל גאוני הדור שכל אחד יחוה דעתו דעת תורה אם הגט כשר או פסול? האם ר' ישראל רבה של קליווע צודק, או רבי אביש'ל צודק.

כשרבי פנחס הורוביץ הרב מיאמפלא קבל את השאלה ערך תשובה ארוכה שהגט כשר, ושהרב רבי אביש'ל טעה בזה שפסלו.

הוא עמל זמן רב והביא ראיה מראשונים ואחרונים כמעט עבור שלם ערך על זה, ולבסוף לאחר שכבר רצה להכניס את כל הדפים הארוכים שהיו מונחים על השולחן בכדי שיתייבש הדיו, פתאם נתהפכה הצנצנת עם הדיו על כל הדפים ונטשטש הכל.

רבי פנחס נדהם למה שראו עיניו, והתחיל לעשות חשבון בנפשו על מה עשה ה' ככה לעבודה כבירה זו? והלך לטמין עבודה של הרבה ימים?

ובא לידי מסקנא שכנראה שמן השמים לא רוצים שישלח תשובה זו, ויותר לא התעסק בזה ונשאר נטרלי בכל הענין.

לא עבר הרבה זמן ורבי אביש'ל רבה של פרנקפורט נסתלק, ונשאר פנוי משרת רבנות גדולה זו, אחת הקהלות החשובות בעולם ואשר בה כיהנו כרבנים גדולי הדור.

כשהתאספו ז' טובי העיר פרנקפורט למנות ממלא מקום, היתה החלטה פה אחד שכל רב שיצא נגד רבם שנסתלק והכשיר את הגט נגד דעתו, לא יכול להיות מועמד לקבל הרבנות בפרנקפורט.

רבי פנחס הציג את מועמדתו, בדקו ראשי העיר פרנקפורט אם הגאון רבי פנחס כתב תשובה נגד דעתו של רבם רבי אביש'ל ומצאו שהוא לא השיב על השאלה, ולא נתערב כלל באותה מחלוקת, ובגלל זה מינו אותו לרבה של פרנקפורט וזכה לכתר רבנות עתיקה וגדולה וחי בהרחבה והכל בהשגחה פרטית, שמן השמים הפכו את הצנצנת דיו וטשטש את כל התשובה.

כי אם היה שולח את התשובה להכשיר את הגט, היה נפסל מלהיות מועמד לרבנות פרנקפורט.

וידוע שהחתם סופר למד אצל בעל ה"הפלאה שם בפרנקפורט, ונהיה לו רבו מובהק אשר מזכירו בסילודין בשו"ת ובחדושי חת"ס בתור מורי ורבי בעל ההפלאה, וגם זה נכלל בהשגחה פרטית שעי"ז שמנע את עצמו מלהכנס במחלוקת, נתמנה לרבה של פרנקפורט וזכה לתלמיד כזה החתםסופר זכותם יגן עלינו

בספר תפארת למשה פרשת בלק מסופר כשבא בעל התולדות יעקב יוסף בפעם הראשונה לבעש"ט זצ"ל ודיבר אז אודות, שכל דבר שאדם רואה או שומע, וכל דבר שקורה לו, הכל הוא בהשגחה פרטית מאת השי"ת,

וממילא על האדם להתבונן במה שראה או שמע או כשקרה לו דבר מסויים מה עליו ללמוד מזה, דכיון שהקב"ה שלח זאת במכוון אליו שיראה וישמע דבר זה, הרי זה בבחינת בת קול מאת הקב"ה שמדבר אליו.

עודם מדברים, עבר שם גוי שהיה אומנותו לתקן תיקוני בית בעיר זו, ודפק על הדלת ושאל את הבעש"ט אם יש לו בבית מה לתקן?

ענה לו: שאין מה לתקן, שאל הגוי עוד פעם אולי בכל זאת יש לך משהו לתקן?

חזר הבעש"ט להתולדות יעקב יוסף ואמר: ראה, הגוי הזה הוא שליח משמים לעורר אותי שעדיין יש לי ברוחניות מה לתקן, כי מה שהגוי שאל זאת, הוא ג"כ השגחה פרטית.

אבל הרב בעל התולדות, לא רצה לקבל דברים אלו, כי היה רחוק בעיניו לומר שדיבורים היוצאים מגוי יהיו בהם השגחה פרטית, והוראה מן השמים מהקב"ה להאדם.

חזר הבעש"ט עוד להסביר הענין, אבל בעל התולדות, בשלו.

אז אמר לו הבעש"ט יכול אתה להבין הדברים, אלא שאינך רוצה... במלים אלו נפרדו.

בדרך חזרתו של התולדות לאכסניא שלו, עבר שם גוי עם עגלה ונהפכה העגלה, וחיפש הגוי אנשים שיעזרו לו להרימו.

כשראה הגוי את התולדות הולך, ביקש ממנו שיעזור לו. אמנם בהיותו טרוד במחשבותיו, ענה לו: שאינו יכול, ואז אמר לו הגוי אתה יכול, רק שאינך רוצה.

כשמע מילים אלו, נזכר בדבריו של הבעש"ט ואז הבין שהגוי הוא אכן שליח אליו משמים, ומאז נעשה תלמידו של הבעש"ט.

מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע שדיבר פעם עם תלמידיו בעיני אמונה, ובתוך דבריו הזכיר שהקב"ה משגיח בפרטיות על כל דבר ודבר המתרחש בעולם הזה, ואפילו כאשר הסוס מטיל גללים, נמי יש חשבון מדוקדק היכן יפלו.

בין היושבים היה תלמיד אחד שסבר שהרבי הפריז על מידותיו בזה, וסבר שאינו ראוי לומר על הקב"ה שעסקו בכללוכי הצואה.

לאחר זמן קצר, בהיותו בדרך בימות החורף, החליק על השלג וכפסע היה בינו לבין המות, כי כמעט נפל לתהום רבה, ובדרך נס הצליח להציל את נפשו, על ידי גללי סוס שנערמו והתייבשו על השלג ועיכבו את נפילתו.

ויהי כאשר חזר לאחר זמן לקבל פני רבו, פנה אליו הרבי ר' אלימלך ושאלו: נו, האם יש השגחה פרטית אפילו על גללים היכן יפלו?!?! באותה שעה הבין למפרע שבודאי צדק רבו בדבריו, והכל בכתב ה' עליו השכיל, ואין דבר קטן וגדול הנעשה בעולם, מבלי השגחת הבורא יתברך שמו.

מספר הרב ראובן אלבז שליט"א ראש ישיבת אור החיים אחד התלמידים הוותיקים בישיבה אשר חזר בתשובה והתחזק מאוד בתורה וביראת שמים, פנה לחפש את בת זוגתו, ואכן מצא את השידוך שלו בת אשר נראתה לו.

והנה מספר ימים לפני האירוסין שלהם, החליטה הנערה שאין היא חפצה בו.

הבחור נשבר מאוד ממקרה זה, כי חשב שהנה ב"ה הוא כבר זוכה לבנות בית נאמן בישראל עם נערה שהיתה נראית לו כמתאימה לאופי שלו למידותיו ולשאיפת חייו, ופתאום הכל נעלם.

הבחור פנה אלי, ניסיתי לעודדו ולהסביר לו כי הכל משמים ואין לו מה לדאוג, זיווגו של אדם מאת ה' הוא.

לבחור היה קשה מאוד לקבל זאת, הוא החליט ליסוע לכותל המערבי ולשפוך את ליבו לפני בוראו, במקום המקודש ששכינת עוזו יתברך שוכנת בו.

בדרכו לכיוון תחנת האוטובוס נעצרה לידו מכונית, והנהג שאל אותו אם הוא יודע כיצד מגיעים לכותל המערבי? ואם הוא יכול להדריך אותו כיצד ליסוע?

הבחור הציע לו להצטרף עימו, כי אף הוא מעונין להגיע לכותל המערבי.

הנהג נענה לבקשתו, והבחור נכנס לרכב, כל הדרך הם דיברו בדברי תורה וחיזוק ביראת שמים, הנהג חש שאכן יושב לצידו אדם מלא בתורה ובמצוות ובעל מידות טובות.

מאחורי הנהג ישבה אשתו של הנהג ואחותה הרווקה.

כשהגיעו לכותל, פנתה אשת הנהג לבחור, ושאלה אותו אם הוא מוכן לשמוע שידוך על אחותה שהיתה עמהם במכונית.

הוא הסכים להצעה ובאותו ערב הם נפגשו מצאו חן אחד בעיני השני, וכך המשיכו להיפגש וב"ה החליטו להתחתן.

פנה אלי הבחור כשכולו מלא אושר ושמחה, שהוא מודה לה' על השידוך הזה עם הנערה הזאת, ולא עם הקודמת, כי עכשיו נתגלה לי כמה יראת שמים וקשר פנימי יש ביני לבין המעותדת לי מאשר לקודמת לה, ואף בני משפחתה יותר נעימים, וגם סידרו אותי מבחינה גשמית.

הרי לנו שאין מקרה בעולם, והכל בהשגחה פרטית, שהרי רק מחמת אכזבתו וכאבו הרב, פנה ליסוע לכותל המערבי ובזכות זה זכה להפגש עם בת זוגתו האמיתית.

להתפלל על כל דבר

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו יערות דבש (חלק א' דרוש א) כותב וז"ל ישים כל מגמותיו לה' להתפלל לו על כל צרכיו, אפילו דבר קטן או גדול לא יבצר דבר מה שלא יתפלל בו לה', אם צריך לעשות שידוך עם עצמו, או בניו ובנותיו יתפלל לה', לסחורה יתפלל לה' שיצליחו ויוליכו בדרך הישר.

כללו של דבר, אין דבר מה, שרצונו לעשות בו ביום, שלא יצטרך להתפלל לה' להצליחו ולהוליכו בדרך הישר והנכון.

ואין צריך לומר אם יש לו ח"ו איזה צרה בתוך ביתו שצריך להתפלל.

ממשיך בעל היערות דבש זצ"ל בדבריו ועוד עיקר התועלת שקובע בלבו, כי אין אדם ואיש ישראלי שניתן למקרים וסדר הזמן, עד שאין צריך תפילה, רק תלוי במזל וחריצותו וכו' אלא החריצות והשקידה והפעולה הכל שקר, ומה' נתכנו לאיש ישראל כל עלילות מצעדו, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה. (חולין ז)

ובזה יתן אל לבו כי הכל מאתו בהשגחה פרטית, וכל מה שקרה לו מנזק וצער הכל מה' הוא, וכן כל מה שיהיה לו מהרווחה ועדן, היה מהשם.

ולכן על האדם לדעת, כי יש להתפלל גם על דברים קטנים ופעוטים, ואדרבה דוקא בזה אמונתו והכרתו בו יתברך מתבטאת ביתר שאת, שגם בדברים קטנים מעיין אלו אנו תלויים אך ורק ברצונו יתברך ובזה תתחזק בקרבו האמונה בהשגחה פרטית.

מסופר על רבי נחום מטשרנוביל זצ"ל שהיה מפורסם בגאונותו בצדקותו ובדבקותו לה' וכל רגע ורגע מרגעיו לא הסיח את מחשבתו מדבקות ה'.

פעם מצאווהו תלמידיו עומד בקרן זווית ומתפלל, והם הטו אזנם לשמוע את אשר בפיו.

וכך הוא אמר: רבנו של עולם, השפחה שעוזרת לרבנית מעוניינת לעזוב את עבודתה, אנו זקוקים לה שתמשיך לעבוד... אנא ה' תכניס בדעתה שלא תעזוב את מקום עבודתה.

לאחר מכן שאלוהו תלמידיו רבי, אתה שראשך ולבך מלאים תמיד בתורה ודבקות בה', איך אתה יכול לפנות רגע אחד מזמנך בשביל דבר כה קטן ופעוט ואינו נחוץ שכזה?

ענה להם הרבי זצ"ל זהו צורך של הרבנית, ולמי אפנה אם לא אל הקב"ה...

מעשה כזה אומר המשגיח רבי משה וולפסון שליט"א זה באמת שלימות האמונה, שהקב"ה הוא כל יכול, והוא עושה הכל, דבר קטן ודבר גדול רק מאיתו יתברך, ועל כן אין למי לפנות זולתו.

כך גם מסופר עוד, פעם עמד להיערך משחק בין שני קבוצות של ילדים, הילדים בכל קבוצה אמרו פרקי תהלים שקבוצתם תנצח.

אך היה שם מי שאמר כי זה לא מתאים להתפלל להקב"ה על ענין כה זניח וחסר חשיבות.

הלכו ושאלו על כך את רבי שמחה וסרמן זצ"ל וזו היתה תשובתו: אדם צריך להתפלל להקב"ה על כל דבר שחשוב לו, ואם המשחק חשוב לילדים עליהם להתפלל על כך, כי הדבר הנצרך אינו מטרה כשלעצמה, אלא מדובר בשלמות האמונה להכיר שגם דברים קטנים חסרי ערך, תלויים אך ורק ברצונו יתברך.

השגחה פרטית על בעלי חיים

ידוע שיש מחלוקת בראשונים, האם יש השגחה פרטית גם על הבעלי חיים והצומח, או רק על הבני אדם.

הנה זה ברור שגם לשיטות הראשונים שאין השגחה פרטית על בעלי חיים, מכל מקום לכו"ע יש השגחה כללית על הבעלי חיים, להוציא מהדעות הכוזבות האומרות, שעזב ה' את הארץ. וכפי שביאר הרמב"ן על הפסוק באיוב "הִיָּדְעַתְּ עֵת לֵדַת יַעֲלֵי סֶלַע חֵלֶל אֲיִלוֹת תִּשְׁמֹר" (לט א) כמבואר בגמרא (בבא בתרא טז.) שיעלה זו אכזרית על בניה, בשעה שכורעת ללדת, עולה לראש ההר ללדת שם, כדי שהוולד יפול ממנה וימות.

והקב"ה מזמן לה נשר שמקבלו בכנפיו, ומניחו לפניה, ואלמלי מקדים הנשר רגע אחד לפני שהמליטה את הוולד, היתה היעלה בורחת והולכת למקום אחר, ואם היה מאחר רגע אחד, מיד היה העובר מתגלגל מראש ההר ומת.

וביאר שם הרמב"ן: ענין כל אלה, להודיע את איוב, כי הוא יתברך יודע במינים ובאישים ומשגיח עליהן, ליישב עולמו בהן, ולהוציא מדעתו כפירת הסרת הידיעה וההשגחה.

והזכיר 'היעלים' כי הן חיות הסלעים, אין בהן חפץ לאדם כענין העורב, (ראה לקמן) כי הוא הבורא אותם ונתן להם צורכם, ועושה בהם חפצו. ע"כ.

הנה רבינו בחיי בספרו כד הקמח (ערך השגחה) מבאר: שבחיות יש השגחה כללית לקיום המין, ולא השגחה פרטית, ומספר איוב אנו למדים דבא לבטל דעת האומרים, כי מפחיתות האדם אצל רוממות השם יתברך ומעלתו, אין ההשגחה שופעת בשפלים. ומה שכפל הלשון משגיח מציץ (שיר השירים ב ט משגיח מן החלונות מציץ מן החרקים) רמז לשתי ההשגחות.

ההשגחה הפרטית אינה נמשכת אלא אחר השכל, ועל כן אינה נמצאת בשאר בעלי חיים, וכל שכן בצמחים, שאין העלה שנפל לו מן האילן הוא בהשגחה מאת הבורא יתעלה, ולא שזה העכביש טרף זה הזבוב בגזרה מאתו יתברך, ולא הרוק שרקק ראובן ונפל על היתוש והרגו שהיה ממנו יתעלה, ולא שזה הדג חטף ובלע התולעת הצפה על פני המים ברצון אלקי, אלא כל זה מקרה גמור.

והראיה שאין בשאר בעלי חיים השגחה פרטית, מה שאמר חבקוק "וַתַּעֲשֶׂה אֱדָם פְּדִגֵי הַיָּם וּגו'" (חבקוק א יד) למדך הכתוב כי שאר בעלי חיים נעזבים הם, אין ההשגחה בהם פרטית.

אבל בבני אדם אינו כן, זה הוא שאמר "יִי לְמַשְׁפַּט שְׁמֹתוֹ" (שם פסוק י"ב) למדך שהשגחת ה' יתברך פרטית על האדם להנהיגו בדרכי המשפט ולהוכיחו בתוכחות על עון.

ומתוך הנבראים האלה שהודיע הקדוש ברוך הוא לאיוב, והן העורב והיעלים והאילות, נראה כי יש השגחה פרטית גם על שאר בעלי חיים, ואין הדבר כן, כי אין ההשגחה זאת להם בפרט, אלא כדי

לקיים המין ההוא, כי לולא שהקב"ה מכין מזון לכל מין ומין היה המין ההוא בטל, ואם כן אין עיקר השגחה זו אלא לשמור הכלל.

וזה שכתוב "נוֹתֵן לְבִהמָה לְחֵמָה לְבִנֵי עֵרֵב אֲשֶׁר יִקְרְאוּ" (תהלים קמז ט) וכתוב "הַכְּפִירִים שְׂאֵגִים לְטָרֶף וּלְבִקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלִם" (תהלים קד כא) וכתוב "פֹּתַח אֵת יָדָךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכֹל חַי רְצוֹן" (תהלים קמה טז) וכן מאמר חז"ל שהקב"ה יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים ועד ביצי כנים (עבודה זרה ג:): ואין כוונת כל זה רק לשמור הכלל.

ומזה דרשו חז"ל בגמרא כתובות (מט:): על הפסוק בתהלים (קמז ט) "לְבִנֵי עֵרֵב אֲשֶׁר יִקְרְאוּ" שכשנולדים גוזלי העורב, הם נולדים בצבע לבן, והוריהם שונאים אותם ולא מפרנסים אותם, כי חושבים שהם לא הגוזלים שלהם שהרי העורב הוא שחור, והקב"ה זן אותם, על ידי כך שמהצואה שלהם נוצרים תולעים ומכך הם ניוזנין.

וכן בגמרא (מסכת בבא בתרא ט"ז:): "חֲלַל אֵילוֹת תִּשְׁמֹר" (איוב לט א) אילה זו רחמה צר, ובשעה שכורעת ללדת, הקב"ה מזמין לה נחש שמכישה בבית הרחם ומתרפה מוולדה. ואלמלי מקדים רגע אחד, או מאחר רגע אחד, מיד מתה ע"כ.

וכל הענינים האלה ההשגחה מבוארת בהם לקיום המין בלבד עכ"ל.

וכן כתב החינוך במצות שילוח הקן (מצוה תקמה) שכתב: משרשי המצוה לתת אל ליבנו, שהשגחת האל ברוך הוא על בריותיו במין האדם בפרט, כמו שכתוב "גִּדְלֵה עֵצָה וְרַב הַעֲלִילֶיהָ אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פִּקְחוֹת עַל כָּל דָּרְכֵי בְנֵי אָדָם לְתֵת לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ וְכַפְרֵי מַעֲלָיו" (ירמיהו לב יט)

ובשאר מיני בעלי חיים במינין דרך כלל. כלומר, שחפצו ברוך הוא בקיום המין, ועל כן לא יכלה לעולם מין מכל מיני הנבראים, (אלא ברצונו יתברך) כי בהשגחת, החי וקיים לעד ברוך הוא, על הדבר, ימצא בו הקיום.

ובהניח האדם דעתו על זה, יבין דרכי ה', ויראה כי המשכת קיום המינין בעולם שלא כלה ואבד אחד מכולם, מביצי כנים ועד קרני ראם, מיום שנבראו הכל במאמרו, וחפצו על זה.

ואם כן יוצא לפי זה, כי רבינו בחיי והחינוך סוברים שעל בעלי החיים אין השגחה פרטית כמו על בני האדם, אלא השגחה כללית לקיום אותו המין שלא יכחד. וכן כתב גם הרמב"ם בספרו מורה הנבוכים (חלק שלישי פרק יז ד"ה והדעת הה') וכן היא דעת ספר העיקרים (מאמר רביעי פרק ח) שבעלי חיים מושגחים רק בהשגחה כללית לקיום המין בלבד שלא יכחדו.

ומאידך שיטת התוס' (עבודה זרה טז: ד"ה דימוס) הביאו מהירושלמי בשביעית (פרק ט הלכה א) את המעשה ברבי שמעון בר יוחאי, שלאחר ששהה במערה 13 שנה יצא מן המערה וישב על פתחה, ראה צייד עופות, וכששמע רשב"י בת קול האומרת "דימוס" (חופשי) היה העוף נמלט מן הפח, וכשהיתה אומרת הבת קול "ספיקולא" (פח) היה העוף ניצוד בפח יקוש.

נענה רשב"י ואמר: אפילו ציפור מבלעדי שמיא לא נלכד וניצוד, כל שכן בן אדם, ומכך הסיק בדעתו שהוא יכול לצאת מהמערה והמלך לא יוכל לצוד אותו.

וכתבו התוס' ומשמע מכך שאפילו ציפור קלה, אם לא שמכריזין עליה מן השמים שתהיה ניצודת, לא היה אפשר לצוד אותה. הרי מבואר שסוברים התוס' שאף על ציפורים ישנה השגחה פרטית.

וכן כתב רבינו משה אלשיך הק' (בספרו חלקת מחוקק על איוב) על הפסוק "הַדְּעַתָּ עַת לְדַת יְעֲלִי סֶלַע חֵלֶל אֵילֹת תְּשֻׁמֵר" (איוב לט א) עוד הביטה וראה השגחה פרטית אפילו בבהמה גם בבני האדם וכו'.

וכן כתב בספר הברית (חלק א פרק ח ד"ה והיותר פלא בזה) שהוא יתברך משגיח לזון ולפרנס לכל הבריות מקרני ראמים ועד ביצי כנים, הוא מה שברא לכל מין מהם מזון הראוי והמתוק לו לפי מזונו וטבעו וכו'

ותשב תתפלא יותר מחסדי האל ונפלאותיו. כי חוצבי ופוסלי אבנים מן ההר לבנות בהם חומה או בתים, ואם הם גדולים מאד ולא יצליחו למלאכת הבנין ישברו אותם בקרדומות ומהלומות, ולפעמים נמצא בתוך האבנים האלה מקום חלול באמצע, ותוך החלל הוא נמצאים הרבה צפרדעים חיים, ידדון ידדון (ינדדו) וצועקים ויוצאים משם לאויר העולם, והאבנים אבנים שלמות היו כל אחת סגורה ומסוגרת מכל צד מסביב, והיא נפלאות בעינינו, איך נזדמן להם שם מזונם להחיות את נפשם!!!

ומאת ה' היתה זאת, ממכון שבתו השגיח עליהם, להכין להם גם שמה מזון ומחיה, כי עיני ה' משוטטות בכל, אף מה שבחשכה המה יביטו יראו גם בריות אלה בלב האבן, וכאלה בקרב הארץ ממעמקים במעבי האדמה אשר תחת אבן לתת להם את אכלם בעתו, ישתבח המפרנס לכל, וברוך הזן את הכל עכת"ד.

ובספר שומר אמונים (מאמר השגחה פרטית פרק יז) כתב ועובדא הוה פעם אחת בבוצינא דנהורא עלאה, רבינו הבעש"ט זי"ע שהיה עם תלמידיו בשדה, ופתאום עבר על רגע רוח חזק, ונפלו כמה עלין לארץ, ואמר: בניי, תדעו, שזה הרוח שעבר עכשיו על רגע, היה בשביל תולעת אחת, שהיתה בסוף איזה עלה, והיה החמה זורחת עליה ביותר, והיתה צועקת לה' בצעקה, ושלה ה' זה הרוח ונפלו כמה עלין לארץ ונפלה גם היא עמהם.

ואמר להם זאת, להודיע להם גודל השגחת הבורא ורחמנותו על כל בריין דעלמא ממש, כמובא בלשון התיקונים.

ובספר קב הישר הביא בענין זה, שאף צער של חיה נשמע אצל הקב"ה. בא וראה מה שהביא בעל החרדים באיש חשוב תם וישר, שנתאכסן אצלו הקדוש האר"י ז"ל, ועשה לו כבוד גדול וטרם נסיעתו של אותו איש, הקדוש האר"י ז"ל אמר לו, מה הגמול אשר אשלם לך בעד החיבה גדולה שהראית לי? ואני מוכן לתשלום גמולך והטרחה שטרחת בשבילי.

והשיב לו הבעל הבית, שהיו לו בנים ואח"כ נעשית אשתו עקרה, אולי ימציא לו תרופה לאשתו כבראשונה.

והשיב האר"י ז"ל, הסיבה שנעשית עקרה כך הוא.

שהיה סולם קטן עומד בביתך, שהיו התרנגולים קטנים עולים ויורדים בו לשתות מים בכלי מים, אשר היה סמוך לסולם והיו שותים ומרוים צמאונם.

ופעם אחת אמרה אשתך להמשרתת שתסיר הסולם משם, אך כי לא היה כוונתה לצער את התרנגולים, כי אם מטעם אחר, להיות הבית נקי, ומאז אשר הוסר הסולם יש לתרנגולים צער גדול שאינם יכולים התרנגולים לפרוח, כי היו עדיין קטנים לסבול צמאון גדול, ועלתה צפצופם לפני הקב"ה המרחם על כל מעשיו, וע"י כן נגזר עליה להיות עקרה.

והחזיר הבעל הבית הסולם למקום הראשון, וה' נתן לה הריון וחזרה ללדת כבראשונה.

הרי לך, כי השם יתברך פוקד ומשגיח על כל הבריות ברוב רחמיו וחסדיו, ומשלם להמצערים את הבעלי חיים.

אין מקרה – רק מה'

וְהָיָה לְאוֹת עַל יְדָכָה וּלְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ פִּי בְּחֹק יָד הוֹצִיאָנוּ יי' מִמִּצְרַיִם: (שמות י"ב ט"ז) בספר תשואות חן (פר' וארא ד"ה והפלתי) מבאר את הענין שצריך לזכור את יציאת מצרים בכל יום כמ"ש "לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ" (דברים טז ג)

דהנה גלות מצרים היתה האמונה במקריות, שפרעה היה המושל מקשיב על דבר שקר, והיה מכחיש שהעולם מתנהג על פי השגחתו ית' הכל במשפט וצדק, והיה אומר שהעולם כמנהגו נוהג על פי דרך הטבע, ולהיות שישראל היו נתונים אז תחת ממשלתו, כמעט שנשקעו בזה, אפס מנהו, כי נופת תטופנה שפתי זרה, להטותם מעט מעט, שהגם שהיו מאמינים בהקב"ה, התחילו להיות סוברים שהיא הנותנת

מצד עוצם גדולתו יתברך שהוא קדוש ומשרתו קדושים, לא נאות כבודו שיסתכל בעולם שפל כזה, וכמ"ש הרמב"ם במורה נבוכים ח"ג פי"ז שכמעט נשקעו ישראל במבוכה זו.

ובאמת עדיין לא נטהרנו מכתמה זאת ככל הצורך, ועדיין מרקד בינינו היצר הרע, שמכניס הרהורים אלו בלבנו, להאמין על דרך העברה במקריות.

ובכדי לצאת ממבוכה זו, אנו מחוייבים להזכיר יציאת מצרים בכל יום, ולהאמין באמונה שלימה שהכל מאתו יתברך. וכמו שאמרו בגמרא (חולין ז:): אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה. שנאמר "מיי' מַצְעֵדִי גָבַר כּוֹנְנֵנוּ וְדַרְכּוֹ יִחְפֹּץ" (תהלים לו כג) וכל פסיעה ופסיעה בכוונה, מכוונת לנסתרות שלה' אלהינו.

וכן היה מרגלא בפומיה של הרב המוכיח הרה"ק ר' אריה לייב מפולנאה זי"ע, לומר על דרך הלצה: בסעודה שערך שאול המלך בראש חודש ודוד המלך לא הגיע לשם כתיב: "וְלֹא דָבַר שְׂאוּל מְאוּמָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אָמַר מְקַרְהוּ הוּא בְּלִתי טְהוֹר הוּא כִּי לֹא טְהוֹר: אמר רבי אריה לייב מפולנאה "מְקַרְהוּ הוּא בְּלִתי טְהוֹר" (שמואל א' כ כו) פירוש: שכאשר מאמין ח"ו במקריות, סימן הוא שודאי בלתי טהור הוא, ומחוייבים אנו עמו בית ישראל להאמין באמונה שלימה בהשגחתו יתברך שמו שממנו מוצא דבר, הגם שהוא דבר שאינו מושג על פי שכל אנושי, ואחר כך כשמאמין באמונה שלימה בכל זה, אפשר לבוא לידי השגה קצת.

וכבר כתב הרמב"ם באגרת תימן בביאור הפסוק "וְאִם תִּלְכוּ עִמִּי קְרִי וְלֹא תֵאבֹדוּ לְשִׁמְעֵ לִי וְיִסְפְּתִי עֲלֵיכֶם מִכָּה שֶׁבַע פַּחְטָאֲתֵיכֶם:" (ויקרא כ"ו כ"א) ופרש הרמב"ם "וְאִם תִּלְכוּ עִמִּי קְרִי" אם תחשבו שאינם באים עליכם אלא דרך מקרה, ושאינן סיבת הפורענות רוב נאצותיכם, גם אני אוסיף עליכם מן המקרה ההוא, ואכפול אותם עליכם. רח"ל.

למדנו מדבריו שבכל מאורע, מכשול וצרה שלא יבואו על האדם, הוא חייב, לפשפש במעשיו ולתלותם בעוונו. כמו שאמרו אחי יוסף במצאם את כספם, בפי אמתחתם, ויצא ליבם ויחרדו איש אל אחיו

לאמור מה זאת עשה אלוקים לנו? ולדעת שאין מקרה והכל ממנו יתברך.

מסופר על רבי שלום שבזי זצ"ל שנולד בעיר נגד אל-וליד והתעלה בתורה וביראה, אך עם פטירת אביו והוא בן 15 שנה הוטל עול הפרנסה על שכמו. נטל רשות מאמו והלך לחפש פרנסתו.

הגיע לעיר הקרובה לצנעא, וביקש להתקבל כשוליה של אורג.

שאלו בעל הבית לכמה שנים תשכיר עצמך, שנה, שנתיים שלוש? כי לא רצה שהפועל יעזוב אותו בפתע פתאום.

אמר לו רבי שלום, אעבוד עד שהמכשיר האריגה יפול מידי תוך כדי עבודה.

צחק המעביד ואמר: זה יקרה מידי! מידי של מי לא נופל המכשיר פעמים רבות ביום?

ענה רבי שלום ואמר: מידי אין הוא נופל בלא סיבה.

חיך המעביד בספקנות, והסכים לערוך ניסיון.

התחיל רבי שלום בעבודתו, והמכשיר לא נפל מידי. התנהלה העבודה במהירות הבזק, עד שלא היה ספק בידי בעל הבית להמציא לו חוטים די הצורך.

עמד והציע לו לעבוד אצל אדם אמיד יותר, שיספק לו חוטים ככל שידרשו.

שאלו גם הלה כמה זמן בדעתך לעבוד כאן? ענהו עד שמכשיר האריגה יפול מידי.

התערב המעביד הראשון והסביר, שאמנם כן, פועל זה אין המכשיר נופל מידי כלל. סבר המעביד וקיבל.

ורבי שלום התחיל בעבודתו. היה מרוויח את שכרו ושולחו לאמו, שנתיים ימים עבד והמכשיר הקרוי 'מזג' לא נפל מידי

ולו פעם אחת. במהירות נפלאה עבד, ניצל כל רגע והעשיר את בעליו.

יום אחד נפל המכשיר מידו, מיד הפסיק את עבודתו, והודיע אני הולך. (מעין השבוע)

היה פעם חסיד קאצק שהלך באיזה שדרה בפולין, והתישב לנוח על איזה ספסל, וישב לידו קצין פולני.

וכשקם ללכת, תפס אותו הקצין וצעק עליו גנב!!! למה לקחת לי את הארנק?

והכה אותו, והוא צעק, זה לא אני... זה לא אני... והגיעו כמה שוטרים ולקחו אותו למעצר.

וניסו ע"י מכות לאלץ אותו להודות, והוא ממשיך לצעוק זה לא אני... זה לא אני... ובסוף לקחו אותו לשופט והוא זיכה אותו מחוסר ראיות.

וכשיצא מהבית שפט, כמו חסיד אמיתי, חשב לעצמו על מה ולמה הגיע לי כל זה? הרי אין מקרה בעולם?

מיד הוא נסע לרבי שלו, לשאול על מה ארע לו זאת? ומה הוא צריך לתקן, הלא הוא יהודי מלא תורה ועבודה.

אמר לו הרבי, תספר לי מה עשית היום מהבוקר?

וסיפר לו: שקם בבוקר, וכמוכן נטל ידיים, וברך ברכות, והלך למקוה לטבול לפני התפילה, ואח"כ המשכתי לבית הכנסת להתפלל שחרית, ולמדתי קצת וחזרתי לבית.

דפקתי בדלת, ושאלו מי זה? ועניתי אני. עצר אותו הרבי, ואמר לו, הנה זה הסיבה. אתה לא אמרת זה יענקל' אמרת 'אני'... מי אתה? לכן קיבלת כאלו מכות, שהיית צריך לצעוק כל היום זה לא אני... זה לא אני... מי אתה?!!!

מסופר על רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שפעם אחת
הרתיחה הרבנית חלב וגלש, ונשפך הכל.

ישב הרב וחשב למה קרה כן? הרי אין מקרה בעולם, והכל
מכוון בהשגחה פרטית?

לבסוף מצא, שכיון שקיבל על עצמו שלא לקנות חלב
בהקפה, כי החלבן זקוק לכסף מזומן, והיות שהיום קנתה
אשתו בהקפה, לזה גלש החלב.

מספרים על הרה"ק רבי נח וינברג זי"ע אביו של הרה"ק
בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זי"ע שפעם ישבה דבורה על
מצחו והוא לא אז, ולא נע מחמתה.

רצה אחד ממקורביו לגרשה מעל פניו, אך הוא השיב לעומתו
בגודל אמונתו בהקב"ה, אם נגזר בשמים שדבורה זו תעקוץ
אותי, אזי לא תצליח לגרשה, ואם לא נגזר כן, אזי בלאו הכי לא
אנזק ממנה, ולמה אם כן תעמול בחינם כדי לסלקה מעלי.

מסופר כי פעם ראו את המשגיח רבי אליהו לאפיאן זצ"ל
שהגיע לישיבת קמניץ, ובעלותו במדריגות מעד ונפל, ונשאר
יושב על המדריגות.

ניגשו אנשים אליו ושאלוהו אם הוא מרגיש טוב? ותשובתו
היתה כן. אני מרגיש טוב.

שוב שאלוהו אם כן למה אינו קם על רגליו? והרי זה סימן
שנחבט ובודאי כואב לו.

ענה להם: רבי אליהו, אני יושב וחושב, מהי הסיבה, ובגלל
איזה עוון נפלתי, אדם לא נופל סתם במקרה, אם נופל צריך
לערוך חשבון הנפש מה גרם לי לנפילה. זה מה שצריך לחשוב
ברגעים כאלו... אין מקרה הכל בהשגחה פרטית...

מעלת לימוד התורה ביחס לשאר המצוות

אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א): על המשנה "ותלמוד תורה כנגד כולם" כל מצוותיה של תורה, אינן שוות לדבר אחד של תורה". ובאר הגר"א דהיינו למילה אחת של תורה. דהיינו שכל המצוות ביחד לא שוות ללימוד התורה.

וכך כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ג). אין לך מצוה בכל המצוות כולן, שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות כולן.

מעלת לימוד התורה בשבת

כתב המקובל החסיד הרב רחמים שרים זצ"ל תלמידו של גאון המקובלים בירושלים הרב שאול חיים דוויק הכהן זיע"א בספרו שערי דרך החיים (ח"ג סימן קצה) וז"ל ושמענו מפי הרב יוסף חיים (הבן איש חי) שהלומד בשבת עולה י"ז אלף פעמים על החול מפי מגידי אמת עכ"ד.

וכתב בספר שיבת ציון (ח"ב רלג, להרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א): א"ל מו"א המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל שצריך לומר י"ז אלף רבוא כי כך שמע מפי חכמי הקבלה שבירושלים (וזאת עפ"י הכתוב בספר עץ חיים למהרח"ו ובתקוני הזהר ועוד)

ואם כן 17 אלף ריבוא הוא מאה שבעים מליון. לפי זה לימוד תורה של שעה אחת בשבת, שווה כמאה שבעים מליון שעות של חול".

ומה שכתב הבן איש חי (שנה ב בהקדמה לפרשת שמות) ששעה אחת בשבת שווה כאלף שעות בחול, אמר לו אביו זצ"ל שהוא לאו דוקא ובדרך הפלגה כתב כן, (כמו שאומרים 'חמץ אפילו באלף לא בטל', ובאמת שגם ביותר מאלף, אינו בטל).

חוברת זו שהנך אוחז בידך, נקראת בשקיקה על ידי כל שכבות הציבור, ורבים מוסרים מהם דרשות לציבור. ויש ביקוש להגדיל את התפוצה, כי אין הקומץ משיביע את הארי.

בסכום של 100 ₪ ניתן להדפיס כ-40 חוברות והנך שותף בזיכוי הרבים. של מאות שעות של לימוד תורה בשבת קודש, והכל יהיה נזקף לזכותך.

להקדשת חוברות

עם הנצחה לעילוי נשמת או לברכה

במחיר עלות ניתן להתקשר 054-8428679